

Minnamaria Korhonen
CIA
erityisasiantuntija
Suomen Kuntaliitto ry

Marja-Liisa Ylitalo
CIA
erityisasiantuntija
Suomen Kuntaliitto ry

KUNTIEN TALOUSRAPORTOINTI AUTOMATISOITUU

Kuntatieto-ohjelma on valtiovarainministeriön vetämä kuntien taloustiedon, tilastoinnin ja tietohuollon kehittämishanke, joka on käynnistetty vuonna 2012. Kuntatieto-ohjelman toimeenpanon kannalta merkityksellisiä ovat vuodet 2019, jolloin ehdotettujen säädösmuutosten on tarkoitus astua voimaan ja 2020, jolloin säädösten ja julkisen hallinnon suositusten soveltamisen kunnissa, kuntayhtymissä ja maakunnissa on määrä alkaa.

Miksi uudistus tehdään

Talousraportoinnin uudistus tehdään, jotta kunnista, kuntayhtymistä ja maakunnista saatava tieto olisi laadukkaampaa ja vertailukelpoisempaa. Tiedon raportoinnin automatisoinnilla tähdätään puolestaan kustannus- ja henkilötyövuosisäästöihin sekä tiedon toimittamisen nopeutumisen kautta tilastojen tuotannon nopeutumiseen. Kiteytetyksi uudistuksella tavoitellaan laadukkaampaa tietoa vähemmällä vaivalla, jolloin tiedon analysointiin ja hyödyntämiseen jää enemmän aikaa niin valtio- kuin paikallishallinnonkin tasolla.

Säädösmuutokset

Kuntatieto-ohjelman toimeenpanoa varten ehdotetaan muutoksia useaan voimassa olevaan lakiin sekä hallituksen esitykseen maakuntalaiksi. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuntalakeja ja maakuntalakeja (hallituksen esitys) valtiokonttorista annettua lakia sekä kuntien ja maakuntien taloustietojen tuottamista ja toimittamista koskevaa erityislainsäädäntöä. Lakiehdotukset lähtevät valtiovarainministeriöstä ensimmäiselle lausuntokierrokselle kesällä 2018.

Käytännön muutokset

Vuodesta 2020 eteenpäin kuntien ja kuntayhtymien on raportoitava taloustiedot JHS-suositusten mukaisesti luokiteltuna. Suositukset ohjaavat jatkossa talousarvion, taloussuunnitelman ja tilinpäätöstietojen raportointia, palveluluokittaisten kustannusten raportointia, kustannuslaskentaa, tililuetteloita sekä raportoinnin teknistä muotoa. Tiedot toimitetaan aiemman Tilastokeskuksen lomaketiedonkeruun sijasta Valtiokonttoriin kunta- ja maakuntatalouden tietopalveluun digitaalisesti XBRL-muodossa (extendible business reporting language). Myös tietojen toimittamisen aikataulu nopeutuu nykyisestä.

Miten sisäinen tarkastus voi tukea muutosta

Muutos kunnissa ja kuntayhtymissä on merkittävä. Talousraportoinnin automatisointi vaatii muutoksia jokaisen kunnan ja kuntayhtymän tietojärjestelmiin, laskentatunnisteisiin ja kirjauskäytäntöihin. Maakunnissa on tarkoitus siirtyä suoraan suositusten mukaiseen toimintatapaan. Eurojen tasolla puhutaan merkittävistä summista per kirjanpitoyksikkö. Kepin lisäksi kuntien ja kuntayhtymien tulee nähdä myös

uudistuksessa tarjolla oleva porkkana: toiminnan kehittäminen, tiedolla johtaminen ja automatisoinnin tuomat säästöt.

Sisäisen tarkastuksen rooli uudistuksessa voi olla moninainen. Voidakseen esimerkiksi varmentaa muuttuvien säädösten täytäntöönpanoa sisäisen tarkastuksen on itse tunnettava tulevat muutokset. Tämä edellyttää perehtymistä kunnan tai kuntayhtymän omiin raportointimuutosta koskeviin ohjeisiin - toivottavasti niitä on - ja sen varmistamista, että ohjeet kattavat koko organisaation, mukaan lukien kaikki eri toimialojen laskujen ja tositteiden käsittelijät.

Kuten muissakin tietojärjestelmähankkeissa sisäinen tarkastus voi olla kehittämässä ja varmentamassa tietojärjestelmiin ja talouden prosesseihin luotavia sisäisen valvonnan menettelyjä, kuten tietojärjestelmäkontroleja tai vaikkapa vaarallisten työyhdistelmien kartoittamista. Uudistus voi edellyttää järjestelmähankintoja, sopimusmuutoksia nykyisten palveluntarjoajien kanssa tai jopa päätöksiä taloushallinnon ulkoistamisesta. Näihin ratkaisuihin sisäinen tarkastus voi tuoda riippumatonta ja objektiivista asiantuntemustaan tai toimia konsultatiivisessa roolissa; esimerkiksi IPR-oikeudet ovat tässä uudistuksessa ensiarvoisen tärkeitä huomioida.

Onko teillä jo aloitettu valmistautuminen uudistukseen?

www.kuntatietoluotsi.fi